

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. B. H. Coenen, W. L. Ghijsen, N. G. Kam,
D. M. G. Koch, J. L. A. Ledebouer, S. H. Stoffel.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Lid der Redactie geworden:

D. M. G. KOCH.

Eerstvolgende REDACTIEVERGADERING
ten huize van N. G. KAM, Koornmarkt 72, op
Dinsdag e. k. te 4 ure.

De redactie ontving den volgenden oproep met verzoek om plaatsing. Onze gevoelens in dezen mogen bekend verondersteld worden — steun blijft dringend noodig nu en in de naaste toekomst.

RED.

Oproep tot steun.

Ondergeteekenden, bewogen met het lot der velen, die door de jongste Spoor- en andere stakingen broodeloos zijn geworden, en meenende dat bij zóó groote ellende in ontelbare gezinnen de humanitaire daad zich vóór alles moet doen gelden, doen een beroep op Uwe offervaardigheid.

K. J. L. ALBERDINCK THIJM (VAN DEYSSEL.), Baarn.
DR. A. ALETRINO, Amsterdam.
DR. VITUS BRUINSMA, Lochem.
CYRIEL BUYSSE, Den Haag.
MR. FRANS COENEN JR., Amsterdam.
ETHA FLES, Utrecht.
HERM. HEIJERMANS JR., Katwijk aan Zee.
PROF. G. JELGERSMA, Leiden.
PROF. G. KALFF, Leiden.
WILLEM KLOOS, Den Haag.
DR. J. VAN DEN KOLK, Oegstgeest.
JAC. VAN LOOY, Soest.
FRANS NETSCHER, Santpoort.
W. G. VAN NOUHUYS, Den Haag.
PROF. B. H. PEKELHARING, Delft.
WILLEM ROYAARDS, Bloemendaal.
FRL. ANNA DE SAVORNIN LOHMAN, Den Haag.
J. THORN PRIKKER, Den Haag.
JAN TOOROP, Katwijk aan Zee.
ALBERT VERWEY, Noordwijk aan Zee.
JAN VETH, Bussum.
BERNARD ZWEERS, Amsterdam.
PH. ZILCKEN, Den Haag.

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Mijnbouwkundige Vereeniging.

Dinsdag 5 Mei hield de Mijnbouwkundige Vereeniging haar eindvergadering, in dit vereenigingsjaar, waarop tevens de overdracht van het bestuur plaats greep.

De aftredende president, de heer H. Cool, sprak hierbij de volgende woorden, die wel waard zijn in ruimer kring gehoord te worden, omdat ze een uiting zijn van het denken en voelen van velen in deze vereeniging.

M. H.

Zoo zijn wij dan thans wederom bij elkaar om afscheid te nemen om afscheid te vieren. We kunnen op een gelukkig vereenigingsjaar terugzien, een jaar waarin een 6 tal keurige lezingen gehouden werden, zooals U zooeven uit het verslag van den Secretaris hebt vernomen. Een 4 tal ervan werd opgeluisterd door lichtbeelden, de laatste geprojecteerd door een eigen lantaarn van de vereeniging op een eigen scherm.

Het ledental was ongeveer even sterk als vorige jaren, maar met minder zijn wij aangevangen, dan waarmee wij eindigden, de belangstelling was zeer groot en de samenwerking uitmuntend.

Ziedaar verblijdende verschijnsels, maar er is nog meer, ook van leden onzer zustervereeningen ondervonden wij belangstelling, alsmede van personen buiten deze en onze vereeningen staande.

De finantieele toestand, die bij den aanvang allertreurigst was is gered en met een groot batig saldo zal een nieuw vereenigingsjaar worden aangevangen.

Toch kon ik niet nalaten er op te wijzen, dat gedurende dit jaar een 9 tal leden geroeyeerd werden wegens wanbetaling en vindt dit een treurig verschijnsel, een uiting van lamelligheid en onverschilligheid, die niet mocht voorkomen bij personen, die geroepen zijn om later vooraan in de gelederen van onze maatschappij te marcheeren. Maar 't bestuur heeft gemeend dat hier de toestand van verzuim voortkwam ook uit hetgeen men tot nog toe te veel gewoon was geweest en heeft daarom een 4 tal geroeyeerde leden, die na royeering nog hunne schulden betaalden ter rehabilitatie voorgehangen en tot nog toe heeft gelukkig geen der leden hier tegen verzet aangeteekend.

De mogelijkheid dezer rehabilitatie is ons geboden door onze nieuwe wet, waarmee ik de Vereeniging meen te kunnen gelukwenschen. De commissie heeft zorg en moeite besteed aan het ontwerp, op de vergadering hebt gij uwe goedkeuring niet onthouden, wat veel zegt daar geheel nieuwe beginselen in onze wet zijn gehuldigd.

Wel liet deze wet lang op zich wachten, maar daarin ligt een waarborg van hare volkomenheid, voor zoover mogelijk, want nu konden gedurende een jaar de omstandigheden zoodanig bestudeerd worden, dat de gevallen waarin de wet niet voorzag en waarin zij toch behoorde te voorzien, geregeld konden worden.

En zoo staan wij dan allen op het punt om uit elkaar te gaan. Aan U a.s. bestuur de taak om de leden, die weder in Delft zullen terugkeeren, te zamen te brengen en elkaar te doen verhalen van hunne reizen.

Ik mocht er reeds op onze eerste vergadering op wijzen dat onze vereeniging het heerlijke voorrecht bezit, dat hare leden zelve op de avonden konden spreken van eigen ervaringen. Zij hebben het voorrecht den vreemde beter te mogen leeren kennen en liefhebben dan de meeste hunner studiegenooten.

Maar aan deze voorrechten zijn ook verplichtingen verbonden en ik meen dat ik U er op mag wijzen dat gij allen, die in andere landen vertoeft door den vreemdeling zult beoordeeld worden als of gij uwe natie vertegenwoordigdet.

Waar uw optreden zwak of karakterloos is, zal men onze natie van zwakheid of karakterloosheid beschuldigen, waar uw optreden flink en doortastend is, zal men eerbied voor

ons volk gevoelen. Men beschouwt in den vreemde U als de beste onder uw volk, want redeneert men „alleen de meest bevoorrechten kunnen de besten zijn. Welnu dan dat ook gij het „Noblesse oblige” in uw schild moogt voeren, want gij zijt mede geroepen om onder Nederlandsche zonen de grootsten te zijn.

Ja er zijn helaas velen in onze tijden, die niet hechten aan Vaderland en Vaderlandsliefde, maar ik kan u de verzekering geven dat zij die zoo spreken kortzichtig zijn, zij zouden zonder vaderland even ongelukkig zijn als de man zonder schaduw, zij zouden even ongelukkig zijn als de zonen van het Oude volk, van land tot land voortgedreven en uitgedreven, zij zouden even ongelukkig zijn als het kind of de man zonder thuis.

Want ik kan u de verzekering geven en veel er van heb ik zelf waargenomen, dat onder alle stammen en rassen, kortom onder alle volkeren, een volks solidariteit bestaat, die niet ontloochend kan worden.

Gij weet het zelve hoe Boeren, Finnen, Polen, Macedoniërs deze eigenschappen toonden en hoe hun smart het grootst was toen zij hun land en vrijheid verloren.

Waar gij ook in 't Oosten moogt rondgaan, daar bestaat bijna geen stad of plaats of scherp afgescheiden zijn de oorden, waar Europeanen, waar Joden, waar Turken wonen, en dan nog telkens onderscheid tusschen West-Europeanen en Grieken, Roumenen, Bulgaren.

Geen grooter jubel in het hart dan in verre en vreemde oorden eigen vlag te zien wapperen, eigen lied te hooren klinken.

Wij kennen niet alle redenen, die geleid hebben tot de oorlog in Zuid-Afrika, maar indien er mijnen-ingenieurs van Hollandschen origine waren geweest, indien de mijnen evenals de spoorwegen in handen waren gebleven van den Hollander, zoude het ooit zoover zijn gekomen? Maar het helpt niet meer hierover verder na te denken, wel mogen wij ons gewaarschuwd achten. De Natuur heeft alle de landen evenzeer van minerale rijkdommen voorzien, opdat alle de volkeren even rijk zouden zijn.

Niet straffeloos zal de eigenaar die schatten onaangeroerd laten liggen, welnu aan u de toekomst om te zorgen dat hierin nooit eenige bedreiging zal bestaan voor ons nationaal en koloniaal bezit.

Gij ziet het nog dezer dagen hoe begeerige blikken naar Curaçau geslagen worden om dit te bezitten, welnu wanneer de Regeering mocht omzien naar mannen, die gindsch de fosphaatbeddingen kunnen ontginnen, zult gij gereed staan om door uw persoon de Regeering in iedere moeilijkheid te steunen, zult gij zijn mannen, waardig hetgeen gij erfdet uwer vaderen.

Wanneer gindsch onbekende streken doorreisd en onderzocht moeten worden, zult gij zijn de pioniers.

Zoedoende zult gij de pers, het machtigste en vaak het boosaardigste middel om tot eenig doel te geraken, nog machtiger tegenover treden, door uwe persoonlijkheid.

Laten wij ons gelukkig achten, dat wij bezitten onze jeugd en ons enthousiasme om deze dingen aan te durven. Het enthousiasme en de moed zijn noodig voor den aanvang, maar ik verzeker U er is een grooter moed, de moed van de volharding vereischt, om tot het gestelde doel te geraken.

Een stroovuur zal een anthraciethaard niet aansteken, degelijk hout wel, maar wanneer zal die haard de meeste warmte verspreiden?

Dat is wanneer rustig de anthraciet in zijn binnenste brandt.

Welnu het beeld is dunkt mij duidelijk genoeg, maar het is reeds zoo lang geleden, zoo ontzaggelijk mooi gezegd:

„Zaai het zaad uit in den morgenstond, maar trekt in den avond uwe hand niet af.”

En zoo wensch ik dan nu tot U aanstaand bestuur één voor één te spreken.

Gij archivaris zult hebben het beheer over de eigendommen der Vereeniging, Het zal uw doel zijn, die te zamen te brengen op één punt, zoodat een ieder lid, voor zoover zijn rechten het toelaten, deze kan vinden en gij zult zorgen dat een bijgehouden inventarislijst steeds aanwezig is.

Op U bibliothecaris rusten ook verplichtingen van grooten omvang en telkenmale zult gij zelfstandig moeten optreden, waar de goede gang van zaken bedreigd wordt. De wet kent U daartoe ruime bevoegdheid toe. Gij waart niet getuige van de geschiedenis van het vroegere „Mijnbouwkundig Leesgezelschap”, maar ik verzeker U, dat toen dit in de Mijnbouwkundige Vereeniging was opgegaan, de Mijnbouwkundige Vereeniging de groote verantwoordelijkheid op zich

nam, dat dit onderdeel van haar voortdurend zouden bloeien.

U als penningmeester is niet een geringe taak opgedragen. Waar gij voortdurend U voor onze vereeniging beijverd hebt, zult gij ook in deze waardigheid weten uit te munten.

De a. s. secretaris, die hier tot mijn spijt niet bij kon zijn, vormt om het zoo te zeggen ons „Corps diplomatique”, de verplichtingen daaruit voortvloeiende zijn duidelijk genoeg.

Ten slotte een woord tot U, die als president zult optreden in het Bestuur, waar gij tot nu toe bibliothecaris waart.

Ik geloof niet dat ik U behoef te wijzen op hetgeen op uwen weg ligt, ik heb te zeer vertrouwen in uw persoon, dat gij niet ten allen tijde zoudt weten, hoe gij hebt te handelen. Gij waart voortdurend in de gelegenheid te zien wat tot onze werkzaamheden behoorde, gij kondt ook zien waarin wij te kort kwamen. Gij ontvangt eene bloeiende vereeniging, gij zult haar bloeiend in de handen van uwen opvolger stellen. Gij zult den weg weten om belangrijke voordrachten hier te doen houden, gij zult den weg weten om de in onze wet niet uitgesproken banden op de officieuze avonden te leggen, gij zult weten, dat deze banden sterk moeten zijn, gij zult weten dat deze banden niet mogen knellen. Gij hebt eene wet, voorziende in vele gevallen, niet in alle, in deze gevallen zult gij hebben te voorzien, met uwe medebestuurders.

Want het is met de wet als met iets uit het Bergmansleven, met welke vergelijking ik wil eindigen.

Toen gij de eerste maal met de lift den mijn inging, zult gij allen eenige huivering gevoeld hebben en angstig gekeken hebben naar den kabel waaraan uwe kooi hing.

Maar neen, gij werd gerustgesteld er was immers een „Fangvorrichtung”, die zou wel houden als het touw brak.

En gij gingt telkenmale op en neder, totdat gij allengskens hoordet dat ook die „Fangvorrichtungen” dikwijls hadden gefaald en men er eigenlijk niet van op aan kon.

En met schrik vroeg gij: „maar geeft zoo iets dan heelemaal niets?”

Totdat de ervaren Bergman U zachtens op den schouder tikte en zeide:

„Ein gutes seil, das ist die beste Fangvorrichtung”.

Welnu, de wetten kunnen nog zoo goed gemaakt zijn, voor eene Vereeniging blijft een goed bestuur de beste zekerheid.

Met dezen hamerslag installeer ik U tot Bestuur der Mijnbouwkundige Vereeniging.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Delftsch Theosofisch Centrum.

VERSLAG van de Voordracht, op 4 Mei 1903
door den heer Johan van Manen gehouden.
Onderwerp: „Het Astraalgebied, zijn bewoners
en verschijnselen.”

Voor de tweede maal van dit jaar in Delft sprekend, gaf de heer Van Manen voor een goed bezette zaal een beschrijving van het zoo interessante astrale gebied.

Voor dat hij tot het eigenlijke onderwerp over ging, releveerde spreker kort de grondstellingen der Theosofische leer, omdat eenige bekendheid hiermede voor het goed begrip van zijn lezing noodzakelijk was.

De Theosofie dan, heeft een van de westersche beschouwing geheel afwijkende meening over de plaats van den mensch in de natuur. Zij neemt aan het oneindig voortbestaan van den mensch. Het aardse leven van elk mensch, is voorafgegaan en wordt gevolgd door een zeker niet minder werkelijk leven. Evenals de mensch in het voorafgaande leven zich langzamerhand heeft ontwikkeld tot de hoogte waarop hij nu staat (een hoogte, die natuurlijk voor elk mensch verschillend is) zal hij zich nog voortdurend ontwikkelen en krachten en eigenschappen zich eigen maken, welke bestaan wij nu niet of niet algemeen kennen.

Deze oneindige ontwikkeling heeft plaats volgens de wet van Reïncarnatie. Telkens en telkens weer komt de menscheijke ego terug op de aarde om hier nieuwe ondervindingen op te doen en zóó steeds voort te gaan op den weg tot volmaking. Elk mensch heeft honderde malen in een stoffelijken vorm hier op aarde geleefd, zal nog honderde malen hier wederkomen.

De tweede groote leering der Theosofie, ook geheel nieuw voor de westersche gedachtensfeer, is die van Karma, de wet van het behoud van arbeidsvermogen op verstandelijk en geestelijk gebied.

De wetten van Karma en Reïncarnatie vullen elkaar aan, behooren noodzakelijk bij elkaar. Zonder Karmische werking zou er geen vooruitgang kunnen plaats hebben bij de achtereenvolgende incarnaties van de menschelijke ego. Volgens de wet van Karma bepaalt de mensch zelf door zijn handelwijze in dit leven, de omstandigheden waaronder hij in zijn volgende incarnatie zal komen te staan, evenals de omstandigheden waaronder hij nu verkeert, een gevolg zijn van wat hij in zijn vorige levens heeft verricht. We vinden hier dus een verklaring van de ongelijke verdeling van voorrechten en lasten in de bestaande maatschappij.

Een derde grondstelling is die van de samenstelling van het heelal. De voorstelling die de Theosofie zich van den Kosmos maakt is zooveel ruimer dan die, welke het westen op het oogenblik daarvan heeft. Bij de door de westersche wetenschap aangenomen verdeling der stof in vast, vloeibaar, gasvormig en aetherisch, voegt zijn nog 3 fijnere aggregatie toestanden van den stof, welke 7 toestanden tot één gebied, het stoffelijke vereenigd worden.

In de fijnste, 7de, aggregatietoestand bestaat de stof uit onderling gelijke kleinste deeltjes, de oer-atomen van dit gebied.

Uit groepeerings van deze zijn de moleculen van de overige toestanden van stof samengesteld, zoodat in deze beschouwingswijze, de scheikundige atomen al zeer ingewikkelde verbindingen vormen. De 7 fijnheden van stof vormen als het ware de laagste octaaf van een toonschaal, die, volgens de Theosofie, uit 7 dergelijke octaven van steeds fijnere stof bestaat.

Evenals het heelal op deze wijze is samengesteld uit 7×7 fijnheden van stof, kunnen ook in het lichamenstelsel van den mensch deze verschillende aggregaties teruggevonden worden. Met elk „gebied” in het heelal komt overeen een „lichaam” van den mensch.

Het astrale gebied is nu het tweede gebied, in fijnheid direct volgend op het grofstoffelijk. Overeenkomstig hiermede bezit de mensch een astraallichaam, werkend op het astrale gebied, welks leven wij ons gevoelsleven noemen. Uit meer fijner stof samengesteld bezit elk mensch als derde lichaam het verstandslichaam, werkend in het verstandsgebied. Daar bij den gemiddelden mensch van tegenwoordig slechts deze 3 lichamen in meerdere of mindere mate ontwikkeld zijn, hebben we de fijnere, hogere lichamen niet te beschouwen.

Na deze inleiding ging spreker over tot zijn eigenlijk onderwerp: de beschrijving van het tweede, het astrale gebied, en behandelde allereerst hare ligging in het heelal en haar plaats op onze aarde.

De vaste stof is in een min of meer bolvormige gedaante gegroepeerd om het zwaartepunt der aarde. Daaromheen is, hoewel niet geheel volledig, een schil, waar vloeistof zich verzameld heeft (zeeën, enz.) Echter moet wel in het oog gehouden worden, dat de geheele vaste aarde, voor zoover wij weten, door water of andere vloeistoffen is doortrokken. Zelfs in het dichtste gesteente is vloeistof aanwezig. Evenzoo is de gasvormige aggregatietoestand hoofdzakelijk aanwezig in een schil om de vaste en de vloeibare sfeer heen (de dampkring), terwijl echter en de vloeistof en de vaste stof doordrongen zijn met gassen. Zoo doorredeneerend krijgen we eindelijk ook de stof van het astraal gebied doordringende alle onderdeelen van het stoffelijk gebied, en zelf het essentieele bestanddeel vormend, in een sfeer, onmiddellijk om de fijnste stoffelijke sfeer heen gelegen.

Omtrent de reden waarom de naam „astraal” aan dit gebied is toegekend heerschen nog verschillende meeningen. De naam werd in de Middeleeuwen door de alchemisten er aan gegeven en beteekent: sterachtig.

Sommigen zeggen dat de naam is afgeleid van de Phosphoriseerende eigenschap der astrale stof, waardoor deze zich als zwak glanzend voordoet. Anderen zijn van meening dat zij uitdrukt den sterken invloed, die het astrale lichaam van de sterren ondervindt, terwijl een derde groep haar oorsprong zoekt in de plaats van de astrale stof, tusschen de sterren.

Alvorens, na deze uit den aard der zaak lange inleiding, tot de beschrijving van het astrale gebied over te gaan, wees de heer Van Manen er op, dat we hier te doen hebben, niet met zedelijke leeringen, maar met een stuk wetenschap; hij zal het astraal gebied beschrijven, zoodat men het een nieuw ontdekt land zou doen.

Wanneer een mensch sterft, vertoef zijn ziel gedurende langer of korter tijd op het astraalgebied en dit met volkomen bewustzijn. Hij zal daar dan vreemde dingen opmerken.

In de astrale middenstof, zoo zeer veel fijner dan de aether der westersche wetenschap, wordt het licht heel anders gedragen dan hier. Het licht is er difuus, het schijnt alsof de stof phosphoriseert. Analoot met de kleuren hier, zijn daar glansen. Van de astrale kleur geel bijv. kunnen we ons het best een voorstelling maken, door aan een gele vlam of gele gloed te denken.

In de tweede plaats valt op de afwezigheid van afstand, zoodat wij die kennen. Afstand bestaat er natuurlijk even goed als hier, alleen: de verplaatsing geschiedt er „met de snelheid der gedachte”. Hierdoor wordt de waardeering van de afstand geheel anders dan in het stoffelijk leven. Het spreekt van zelf dat hiermee ook de waardeering der begrippen tijd en ruimte sterk veranderd.

Waar men, om een voorbeeld te noemen, in minder dan één seconde op het astraalgebied de weg van Delft naar Peking kan afleggen, het volgend oogenblik weer hier terug zijn, dan weer in Peking enz. en zoodoende, praktisch gesproken het leven in beide plaatsen meeleven kan, is het begrijpelijk, dat men van het begrip tijd een zeer gewijzigde voorstelling verkrijgt. Men meent jaren op het astraalgebied geweest te zijn, terwijl het in werkelijkheid slechts enkele minuten waren.

Bovendien heeft het astrale lichaam van den mensch van den mensch de eigenschap, van de ruimte bewust te zijn volgens 4 afmetingen. Daardoor zien zij door de verschillende lichamen. Aan die 4de afmeting is dan ook de naam van „doorte” gegeven.

Beschouwen we nu het astrale lichaam van den mensch wat meer nauwkeurig. Dit verhoudt zich tot het stoffelijke lichaam, ongeveer als de atmosfeer tot de vaste aarde, het doordringt het stoffelijk lichaam en steekt er aan alle kanten een eind uit. Hierdoor verkrijgt het astrale lichaam een ovalen vorm, een eivorm. Evenals in de gelaatstreken van het stoffelijk lichaam, maar door de zooveel fijnere grondstof oneindig meer volkomen, worden de karakter eigenschappen van een persoon, ook in zijn astrale lichaam uitgedrukt. Daar vormen ze kleuren (glansen), zoodat bijv. heldergeel in het astrale lichaam de uitdrukking is van verstand, rood van toord, groen van jalouzie enz.; aan de rangschikking der kleuren herkent men daar elkaar.

Wegens het gevorderde uur bepaalde spreker zich tot het opnoemen van de bewoners van het astraal gebied.

Allereerst de astrale lichamen van nog levenden personen en wel:

- 1°. de slapenden, meestal droomerig en onbewust van hun leven daar.
- 2°. de occultisten, menschen, die een bepaalde ontwikkelingsgang gevolgd hebben, daardoorop het astraal gebied geheel zelfbewust leven en hun werk doen.
- 3°. sensitieve, abnormale personen, mediums en zenuwzieken, die tijdelijk, buiten hun wil, daar vertoeven kunnen.

Als tweede hoofdgroep leven op het astraal gebied de „dooden”. Sterft op aarde een mensch, dan valt zijn stoffelijk lichaam uiteen en blijft het astrale lichaam over. Na langen of korten tijd, al naar de eigenschappen van den persoon, streft hij ook hier en gaat over naar het verstandsgebied. Dit zijn de menschelijke vormen.

Behalve deze vindt men daar, de astrale stof met zijn levenskracht. Dit is de grondstof, waarvan verschillende vormen, elementalen genaamd kunnen vervaardigd worden.

Verder treft men er nog aan de astrale lichamen der dieren, die al zoover ontwikkeld zijn dat ze een astraal lichaam bezitten, de natuurgeesten en de deva's.

Door den tijd gedwongen, (2 volle uren waren reeds voorbij,) wil spreker eindigen met een opwekking tot studie.

De invoering van de astrale wereld verheft de zielkunde tot een exacte wetenschap. Evenals men hier de functies van het stoffelijk lichaam kan bestudeeren: bloedsomloop, ademhaling, enz., kan men daar de wetten zoeken die het gevoelsleven van den mensch beheerschen. Wanneer we bovendien nagaan, dat we er allen gedurende elken slaap zijn, en ook na onzen dood een tijdlang in leven, is het niet meer dan een plicht van dit gebied en zijn verschijnselen een studie te maken. Een deel er van is reeds bekend, uit godsdiensten, van verhalen, door zieners meegedeeld, uit spiritistische seances en vooral door het werk van de occultisten. Bijzonderheden hiervoor zijn te vinden in het werkje van Leadbeater: „Het astraalgebied”, dat spreker iedereen kan aanraden.

LITTERATUUR EN KUNST.

Thomas Gordeïeff,

door MAXIM GORKI.

Het is een eigenaardig verschijnsel, dat zekerlijk de moeite van een onderzoek naar zijn oorzaak zou loonen, dat in vele landen, die intellectueel bij de anderen achter blijven, dikwijls geesten opstaan, die zoover verheven zijn boven het peil van beschaving en kennis hunner landgenooten, dat er plotseling één roep van hunne eigenschappen uitgaat over de geheele wetenschappelijke en literaire wereld. Als voorbeeld van zulk een land dient in de eerste plaats genoemd Rusland, met zijn Turgenieff, zijn Tolstoy, zijn Bakunine, zijn Kropotkine, zijn Tsechow en in de laatste jaren zijn Maxim Gorki.

Voor al deze laatste wordt tegenwoordig algemeen bewonderd om zijne romans en kortere schetsen, zooals men er in de internationale litteratuur slechts weinigen kan aanwijzen.

Maxim Gorki heeft een zonderlingen levensloop gehad; voor zijn naam als schrijver gevestigd was, heeft hij zijn vaderland van Noord tot Zuid door gezworven nu eens in een betrekking die hem een loon schonk, juist hoog genoeg, om niet van honger om te komen, dan weer zonder kopeke op zak of eenig uitzicht op beter. In sommige wanhopige oogenblikken nam hij het besluit zich van kant te maken maar steeds behield zijn krachtige natuur de overhand en belette de uitvoering van deze resultaten van momenten van zwakte. Bijna altijd leefde hij van de hand in de tand, en kwam daardoor met alle lagen der maatschappij in aanraking.

Wat hij daarvan heeft overgehouden is een groote liefde voor de velen, die er in zijn vaderland zuchten en lijden in bitterste ellende, en een juist kijk op de karakters van hen, die men in het dagelijksch leven ontmoet. Deze eigenschappen, gevoegd bij zijn diep gevoel voor natuurschoon en de bijna ruwe eerlijkheid, waarmee hij personen feiten of toestanden beschrijft, vormen de voornaamste oorzaak van de kracht, waarmee Gorki's werken ons treffen. Zelden is een schrijver opgestaan, die in zoo weinig woorden de aangrijpendste natuurschilderingen weet te geven, die in zoo weinig regels een karakter voor ons blootlegt; en alles is vrij van den stempel van sentimentaliteit, die op een groote massa werken uit de hedendaagsche, veelal decadente litteratuur gedrukt is. Waarlijk, zoo iemand, dan mag deze Rus een reus onder de vele dwergen van het heden worden genoemd.

Behalve zijne talrijke schetsjes heeft Gorki twee romans geschreven, die overal bekend en beroemd zijn. De een is „Het Natuurkind,” de ander „Thomas Gordeïeff,” dat gerekend mag worden het beste te zijn van wat hij heeft geleverd.

In dit werk beschrijft hij ons het leven en lijden van een jongen man, die, opgegroeid in de duffe omgeving van een stand, die hare idealen in den geldzak heeft opgeborgen, een onbewust verlangen naar hooger in zich omdraagt, maar in zijn onmacht, om zich uit die sfeer van koude berekening op te heffen, te gronde gaat.

Thomas is de zoon van een koopman, Ignat Gordeïeff, het type van een sluw, geslepen Russisch handelaar, die, na zich tot zijn veertigste jaar een onmetelijk fortuin te hebben verzameld, nog slechts één wensch heeft: een zoon te bezitten, aan wien hij de vrucht van zijn arbeid zal kunnen nalaten. Daarom huwt hij nog op gevorderden leeftijd en zijne vrouw, een stil, zacht, aldoor peinzend wezentje, schenkt hem werkelijk een jongen. Ignat, wiens vrouw na de verlossing sterft, omgeeft Thomas met al de teederheid van een vader, die in zijn zoon de incarnatie ziet van alle goede eigenschappen uit de familie.

Zoo groeit de kleine jongen, wiens karakter een complex is van goede en kwade neigingen van vader en moeder, op, maar reeds het kind kan geen bevrediging vinden in wat het lot hem schenkt. Telkens stoot zich het naïeve kindertje, nog onbewust van de hardheden, die het leven biedt, aan de koude werkelijkheid, en niet dan heel langzaam vermogen de wijze lessen van zijn vader, die hem tot een z.g. practisch mensch wil vormen, zijn gedachtesfeer te wijzigen. Maar toch blijven deze nieuwe ideeën aangeleerd, ze kunnen niet doordringen tot het innigst zieleleven, dat zich in zijn diepste binnenst openbaart en dat onder deze oppervlakte van koude werkelijkheid blijft sluimeren in de jonge borst! Een gevolg van den invloed, dien Ignat op

den kleinen jongen bezit is de veranderde verhouding, die hij tegenover zijn vader gaat innemen. Was hij eerst bevreesd voor de kracht van den man, van wiens oneerlijkheden het naïeve zieleleven niets begrijpt, thans wordt Ignat het voorbeeld, dat hij moet navolgen, om een man te worden in deze wereld. Opmerkenswaardig is de groote invloed op Thomas' denkwijze, die de schrijver hier aan de omstandigheden toekent.

In de jaren, die aan Thomas' ontwikkeling worden besteed, blijkt zijne ongeschiktheid zoowel voor koopman als voor man van studie, hoewel zijn reine zelf smacht naar hooger en met een onzegbaar verlangen uitziend naar bevrijding uit de knellende banden, waarin een onzinnig standbegrip en het noodlot, dat hem den zoon maakte van een „rijk en (daarom) achtenswaardig” man, hem gevangen houden. Maar dit verlangen is onbewust; daardoor is zijn ideeënwereld en zieleleven in voortdurende schommeling, het zoo noodige evenwicht ontbreekt en het gevolg is buigbaarheid, lichtgeraaktheid en een groote verscheidenheid in zijn wijze van optreden tegenover anderen. Nu eens is hij hoogmoedig en hard tegenover zijne ondergeschikten, dan weer week en van een ernstig verlangen naar het goede vervuld.

Hij zoekt de schalen van den balans van zijn leven gelijk te belasten, maar kan het verbroken evenwicht niet vinden, en het gevolg is een gebroken leven. O, als vele anderen wisten, wat zij doen, door zoovele jonge, ontluikende karakters te willen vervormen naar wat zij het best, of het meest in overeenstemming met het harde leven beschouwen, hoe zouden ze zich wachten, de jonge ziel in haren groei te belemmeren door het uitstrooien van zaad, dat in dien vruchtbaren bodem meestal maar al te welig tiert.

Eerst na den dood van zijn vader zou Thomas' zieleleven gelegenheid hebben gehad, zijn vollen wasdom te bereiken, ware niet een ander „opvoeder” op het toneel verschenen. Zijn oom Maïakin, die beloofd heeft, een wakend oog te zullen houden op den jongen man, is thans degene, die zijne vrijheid knot en hem doemt tot een bestaan vol tweestrijd en ellende. Thomas zelf is zich zijn ongelukkig leven wel bewust, maar de onmogelijkheid beseffende, er uit te zullen geraken, zoekt hij vergetelheid in den drank en bij de vrouwen. Niet voor zijn genoegen is het, dat hij een losbandig leven leidt, maar zijn innerlijke onvoldaanheid drijft hem ertoe; slechts wanneer hij de bedwelmende werking van den wijn ondergaat, kan hij zijn groot, onbestemd leed over zijn verloren leven vergeten. Hij walgt van zijn dronkenmansleven, maar stort zich toch telkens weer opnieuw in dien woesten stroom, niet om te vinden, maar om te ontwijken. Hij wil vrij zijn, tot elken prijs vrij van de knellende banden van het voogdijschap van zijn oom; dan zal hij de verleiding ontvluchten en een nieuw leven beginnen.

Maar de oude cynicus laat zijn prooi niet los; hij zal Thomas den moeilijken weg door het leven wijzen, hem voor struikelen bewaren, mits deze zich volkomen door hem laat leiden. Thomas wil dit niet, en in een plotselinge opbruising van heftigheid dreigt hij alles, wat hij bezit, te zullen verbrassen, wanneer zijn eisch niet wordt ingewilligd en hoewel de sluwe grijsaard opsluiting in een krankzinnigengesticht in het vooruitzicht stelt, gaat hij heen met het vaste voornemen, zijn plan ten uitvoer te zullen brengen. En hij houdt woord; weer stort hij zich in dien maalstroom van genietingen, weer geeft hij op de meest teugellooze wijze vrij spel aan zijne hartstochten; maar steeds blijft een verlangen naar hooger hem bij.

Onder degenen, met wie Thomas op zijne braspertijen in aanraking komt, bevindt zich een zijner oud-schoolmakers, een intelligent schrijver, wiens levensweg eveneens naar een verloren leven heeft geleid. Beziel van een ontembare eierzucht en met het vaste voornemen, eenmaal onder de groote mannen geteld te zullen worden, heeft hij van 's morgens vroeg tot 's avonds laat al zijne krachten inspannen om zich kennis te verwerven. Jarenlang heeft hij baantjes bekleed, die hem amper het leven deden behouden en waarin hij bovendien getrapt en geslagen werd; maar alles verdroeg hij in de hoop eenmaal tot zijn doel te zullen geraken. En nu hij ver genoeg gevorderd is om de vruchten van zijn arbeid om te zetten in middelen, waardoor hij zijn ideaal zou kunnen bereiken, nu gevoelt hij, dat alle energie, die hij daarvoor behoeft, door de lange jaren van studie in ellende en ontbering is verbruikt. In zijn wanhoop wijt hij alles aan de wereld, aan de maatschappelijke wanverhoudingen en in scherpe, satyrieke artikeltjes geeselt hij de menschenlijke samenleving met felle roeden, met wellust aan de kaak stellende al de misdrijven van de rijken, die hij haat.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 7 MEI 1903.

De hernieuwde kennismaking met dezen zonderling doet voor Thomas als het ware een nieuw tijdperk geboren worden, een, waarin wel is waar zijn levenswandel niet minder liederlijk is dan tevoren, maar dat in andere opzichten toch veel verschilt met vroeger. De scherpe, rake opmerkingen die Eloff, de schrijver, hem ten beste geeft omtrent het maatschappelijk stelsel en de karakters der menschen, schenken hem langzamerhand eenig inzicht in het wezen der menschelijke samenleving en de drijfveeren, die oorzaak zijn van de handelingen zijner standgenoten. Dit verschaft hem oogenblikken van genot, wel is het een bitter genot, als hij ziet, dat die anderen niet hooger staan dan hij zelf, maar toch is het een der vele vormen daarvan. En hoemeer dit inzicht hem doet genieten, hoe meer het besef van de waarheid daarvan in hem groeit. Nieuw is het niet voor hem, reeds lang sluimerde het hem op den bodem zijner ziel; maar eerst door de woorden van Eloff wordt alles hem volkomen duidelijk. En in zijn walging en woede over de laagheden, die hij onder het mom van fatsoen en geloof dagelijks om zich heen ziet begaan, begint het in hem te koken en te bruisen, tot de dunne wanden van het vat zijner voorzichtigheid onder den drang van binnen bezwijken. Op een feestmaal, door een rijk en gezien koopman gegeven, kan hij zich niet langer beheerschen en in scherpe woorden verwijt hij de gewichtig- en mooi-doende heeren de misdaden, die ze voor en na hebben begaan. Men waant hem dronken; door vleierijen en complimenten tracht men hem der mond te sluiten, maar de woordenstroom is niet te stuiten. En terwijl zijn slanke, lenige gestalte zich fier verheft boven hen, die hem omgeven, kastijdt hij, als een engel der wrake, met felle woorden de huichelachtigheid van zijn in den aanvang verbluft auditorium, dat reeds zoolang gewend is, zijne zedelijkheid te offeren op het altaar van het egoïsme.

En zij die zijne woorden moeten aanhooren, ze zijn stil, en telkens wanneer Thomas, dien de woede welsprekend maakt, een voor een zijn pijlen slingert naar die mannen, die zich hun schuld volkomen bewust zijn, dan zien ze met heimelijke schadenfreude dengene aan, die onder zijne schoten valt.

Maar eindelijk barst een stroom van woede tegen hem los, men vliegt hem aan en bindt handen en voeten van den ongelukkige in wiens ziel het zaad door Eloff daarin gestrooid, te goed wortel heeft geschoten, die den middenweg niet heeft kunnen vinden en door innerlijken tweestrijd ondergaat. Zijn oom Maiakin, die het tooneel bijwoont, voltrekt het vonnis, dat hij reeds vroeger over hem heeft geveld en doet hem krankzinnig verklaren.

Jaren later, wanneer weer een geslacht is heengegaan, zwerft door de straten der stad eene oude bedelaar, nu en dan begeerig de hand uitstekende naar de voorbijgangers, die niet weten, dat in die schamele plunje een verloren leven ronddoelt.

Het is Thomas Gordeieff

M. K.

Tentoonstellingen in „Het Binnenhuis die Haghe,” *)

ALBERT PLASSCHAERT zendt ons de catalogus van de eerste tentoonstelling onder zijne leiding waarin het volgende

Voorwoord.

Het doel van de tentoonstellingen onder mijne leiding te houden is:

- A. Van wie zich gereeden roem of erkenning verwierven, werk te laten zien dat door zijn bekoorlijkheid of macht, door zijn eenvoud of hartstocht, de gemoederen op die wijze ontroert dat de naam van 't werk verklaarbaar is,
- B. Uitingen van jonge schilders voor oogen te brengen zeer met de hoop dat onder deze de een moge schuilen het nieuwe wonder dat we, al zoo lang, verlangend wachten, komende na de nu veertigjarige generatie, — of

*) Scheveningsche veer, den Haag.

C. Van buitenlanders nog levend, schilderijen etc. te laten zien. Hiertoe zullen genood worden die in hun land de aandacht wekken. Sommige van deze zullen zijn eene aanleiding tot vergelijking, sommige tot waardeering.

Dit is het doel.

En ik hoop dat de noodige medewerking moge worden ondervonden voor een zoo bezwaren-vol maar tevens opwekkend plan.

PLASSCHAERT.

De wet op het Hooger Onderwijs

met de voorgestelde wijzigingen;
voorzien van verklaringen aan de hand van de
Memorie van Toelichting en hare bijlagen;

door

H. DE WILDE,

(Drukkerij „Vada”, Wageningen).

Voor hen, die, belangstellend in de vergroeiing van Polytechnische School tot Technische Hoogeschool, niet in de gelegenheid zijn geweest, zich het ontwerp van „wijziging en aanvulling der wet tot regeling van het hooger onderwijs” (gedrukte stukken N°. 135), aan te schaffen, is dit boek een zeer goede gelegenheid om zich nog op de hoogte te stellen.

De schrijver heeft de bestaande wet in haar geheel laten afdrukken, met daarnaast de wijzigingen, door het ontwerp voorgesteld. Op deze manier is een overzicht van gewicht en omvang der wijzigingen bijzonder gemakkelijk gemaakt.

Het overige deel van het werkje wordt ingenomen door een geheel objectief uittreksel uit de Memorie van Toelichting en hare Bijlagen, bij het ontwerp behoorend. Eigen beschouwingen komen niet voor, een eigenlijke bespreking kan dus achterwege blijven.

L.

UIT DE STUDENTENPERS.

Het antwoord van den heer v. G., hoofdredacteur van de Vox Studiosorum is me niet meegevallen. Ik houd van menschen met een breede opvatting, die, vooral zoo lang ze nog buiten de maatschappij staan, tenminste trachten, alle denkwijzen en geestesrichtingen zonder vooroordeel en naar hunne innerlijke waarde te beschouwen. En ik dacht, dat er in Utrecht menschen waren, die dit werkelijk meenden te doen, die hiernaar werkelijk streefden.

Toen ik dan ook uitsprak, dat de schrijver van het door mij gewraakte artikel, en anderen met hem, blijk gegeven hadden van een laakbare eenzijdigheid en oppervlakkigheid bij het beoordeelen van „het Volk” en de sociaal-democratie in 't algemeen, had ik eene verdediging tegen die beschuldiging van den hoofdredacteur verwacht.

Maar die verdediging is uitgebleven. In zijn artikel „Aan één Delftenaar” in de Vox van 30 April, doet de heer v. G. eigenlijk niet anders dan erkennen dat een objectief oordeel, hoe noodzakelijk het in 't algemeen moge wezen, ten opzichte van de sociaal-democratie niet noodig is. Het kan mij dus niet te doen zijn, om hier des heeren van Gorcoms artikel te weerleggen, ik wil hier slechts goed constateeren de merkwaardige bekentenissen, die hij in zijn stuk aflegt.

„Gij eischt,” zoo schrijft hij, „van mij bewijzen en citaten, niet waar mijnheer S., van vóór de Aprilbeweging, van toen „Het Volk” nog geregeld kon oorlogen en geen figuren behoefde te redden.

„Ik heb ze niet, ben niet van plan ze te zoeken. „Baron van Dedem” en dgl. wil ik nu niet laten gelden, want, nietwaar, dat is het kleine grut.

„We moeten principieele kwesties hebben, die verdiscussieeren en dan de leugens er uit kunnen werpen. Hier voel ik mij zwak voor den heer S. en tegelijk heel sterk.

„Want hier verwerp ik „het Volk”, veroordeel alvorens te kennen en te onderzoeken de sociaal-democratie en wil er niet toe behooren.

„De sociaal-democratie is onchristelijk, tegen het christendom, tegen den godsdienst; want zij strijdt den klassenstrijd,

den klassenstrijd „met den haat in het hart en een vloek op de lippen.” Zij worde dus veroordeeld, subjectief, zonder te kennen; zij moet dus — dit à priori — bestreden worden....”

Dieser langen Rede kurzer Sinn is dus deze, dat men iets, dat men niet kent, maar waarvan men meent, dat het onchristelijk, liever gezegd niet christelijk, is, à priori mag veroordeelen. De heer v. G. grondt dit daarop dat de S. D. den klassenstrijd strijden, dit nu was juist het punt. waarover hij zich te verdedigen had, ik had hem onder het oog trachten te brengen, dat ook hij zij het onbewust, den klassenstrijd meestreed, dit had hij te weerleggen, maar hij doet niet anders dan het bevestigen. Terloops zij hier geconstateerd, dat de heer v. G. zich „in het verdiscussieeren van principieele kwesties zwak gevoelt”, ik neem dit voor kennisgeving aan, maar wil den schrijver toch even mededeelen, dat het allermint mijn bedoeling is geweest principieele kwesties van sociaal-democratie met hem te verdiscussieeren, eene bezigheid, die ik gaarne aan de sociaal-democraten zelve overlaat. Dit „alles” schijnt mijn tegenstander toch niet voldoende te vinden, tenminste hij gaat voort met argumenteeren, en zegt dan nog: „In Duitschland breken de sociaal-democraten Marx en elkaar af. Dikke boeken schrijven ze. De sociaal-democratische staat is een ellendig ding, een ideaalooze gelijkheid” en iets verder: „Met deze en dergelijke ideeën behept stel ik me voor, dat de Utrechtsche studenten, derhalve à priori geloovend, dat de sociaal-democratie of als onchristelijk, of als in haar streven antipathiek en te weigeren is.....”

Het is niet te ontkeunen, dat deze en dergelijke inkijkjes in de hersenkas der Utrechtsche studenten ons een weinig verkwikkelijk beeld geven van den daarin aanwezigen wetenschappelijken zin, nog minder van de hoeveelheid kennis der zaken, die men bespreekt en bestrijdt. Waar blijft nu in Godsnaam onze wijsbegeerte, mijne heeren, wanneer we ideeën als „soc. dem. is onchristelijk, en dus te verwerpen”, of: „de soc. dem. staat is een ellendig ding” als aprioristische waarheden mogen beschouwen?

O! gij dienaren der zuivere rede, gij leerlingen van Bolland, zonen der wetenschap, waar is uw kokend bloed, uw overlopende gal, uw ziedende toorn, uw koude spot, uw filosofische verachting, wanneer zulke dingen door den hoofdredacteur van uw hoofdorgaan worden beweerd?

Hooggeacht intellect van Utrecht! uw hoofdredacteur heeft den spot met u gedreven. Gij neemt toch den handschoen op, dien hij uwe schutsgodin, de zuivere rede, zoo tartend in het aangezicht wierp? O, het zal schoon zijn, uw strijd voor uw gehoode meesteres te aanschouwen, en bescheiden tred ik terug, om u, geharnast heir van ridders met de blanke zwaarden in het strijdperk te zien treden, om den begonnen strijd eene waardigheid en hoogte te verleenen, die ik, bescheiden poorter, verder slechts als toeschouwer zal hebben te bewonderen.

S.

INGEZONDEN.

Aan den Heer H. STEKETEE.

Hoewel uw stukje in het vorig nummer aan het bestuur der R. K. S. V. gericht is, zult U mij niet euvel duiden, dat ik als lid dier vereeniging de volgende opmerkingen maak.

Dat zoover mij bekend is, slechts één lid (niet bestuurslid) op bewuste vergadering aanwezig was en men in deze zaak begrijpelijker wijze niet op citaten kan afgaan.

Dat een dergelijk openlijk protest in ieder geval uit eigen boezem zou moeten voortspuiten. Een openlijk protest van waarde moet bovenal spontaan en origineel zijn.

L. B. HUIJGEN.

N.B. Uwe rangschikking der R. K. S. V. onder de „christelijke jongelings-vereenigingen” aanvaard ik niet. Zij stelt zich slechts ten doel wetenschappelijke vragen te bespreken en op katholieken gronden op te lossen.

Aan den heer STEKETEE.

In antwoord op uw ingezonden stuk in het laatste S. W. geven wij u Artikel 1 van ons Reglement: De R. K. S. V. stelt zich ten doel door voordrachten en onderlinge besprekingen, vraagstukken op godsdienstig, wetenschappelijk en sociaal gebied te behandelen.

Het Bestuur der R. K. S. V.
„Crescendo Gramen Sementat”.

AGENDA.

DEN HAAG.

Vrijdag 8 Mei. Ned. Tooneel: „De schoonzoon van mijnheer Poirier”; „Minotaurus”; 8 uur.

Zondag 10 Mei. Diligentia. Mij. De Toekomst: Matinee van Wolff, Bouman en Verhey; 2½ uur.

Donderdag 14 Mei. Kunstkring: Concert van Spoel's vocaal ensemble; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 8 Mei. Groote Schouwburg: „Monna Vanna II”; „Vorstenschou IV”; „De eischen der moraal”; 8 u.

Zondag 10 Mei. Groote Schouwburg: „Amor”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

➡ GEOPEND: ⚡

HOTEL CAFÉ RESTAURANT BODEGA.

Aux caves de France.

51, WAGENSTRAAT 51, DEN HAAG.

Tegenover „SCALA THEATRE”.

ALBERT HAMERS, voorheen Oberkellner „Alcazar”.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

VERSCHENEN: Uit onze Koloniën

DOOR

H. VAN KOL,

Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Geïllustreerd met 30 groote platen in verschillende kleuren, vele gravuren
tusschen den tekst en zes groote kaarten.

Prijs ing. in 2 deelen *f* 6,—. Prijs geb. in fraaien stempelband *f* 6,90.

Geen boek zal met meer belangstelling worden ontvangen dan de reis in onze Koloniën door H. VAN KOL.

In de inleiding zegt de Auteur: „Het eenig doel dezer lange en moeizame reis is een studie van de economische toestanden, een onderzoek naar de leemten en de goede hoedanigheden van ons bestuur, kennismaking met de plaatselijke behoeften.

Van mijn aankomst te Padang op den 21sten Februari 1902 af, tot mijn vertrek aldaar, 22 Augustus, heb ik een afstand van ruim 15000 kilometer afgelegd.

Ik bezocht eilanden van verschillende formatie, bewoond door menschen van verschillende kleur met soms ver uiteenlopende godsdiensten, zeden en gewoonten.

Een gevoel van trots bezielde mij als ik kruiste door prachtige landouwen der Maleiers, rondzwierf door bergen, rustte in de schaduw der oerwouden, wekenlange reizen kon maken altijd in ons koloniaal gebied.

In de Padangsche Bovenlanden daalde ik af in de steenkolenmijnen der Ombilin-velden en zocht de koelies op in de hospitalen, de dwangarbeiders in de kettinkwartieren. Atjeh doorkruiste ik van Kota-Radja tot aan de grens van Deli.

In Deli doorkruiste ik de koffie- en tabaksplantages, maar verwijlde het meest onder de immigranten, die hier uit China en Java werk kwamen zoeken.

Te Batavia en Buitenzorg kwam ik in het gezelschap der grooten, doch niet minder bij de kleinen en verachten die, in krotten en bordeelen, in krankzinnigengestichten en gevangenissen, van het leven slechts de smarten kennen.

Wel schonken nu en dan de bezoeken aan irrigatiewerken en goede scholen mij weer hoop in de toekomst, doch dan ontrolde zich in de noodlijdende streken van Samarang voor mijn oog een tafereel van honger, ellende en smarten, alleen door een Dante te beschrijven. Ik doorkruiste de armste gedeelten der Solo-vallei, bezocht Ngawi waar mannen werden geranseld, en Gombong waar kinderen reeds aan het militarisme werden gewijd. Ik zag tal van blanke kinderen door hun vaders verstooten; ik zag pokken en cholera vele menschen wegmaaien; doch ook de hand der „dienende liefde”, die te Salatiga, Magelang, Djokdja en Modjowarno de tranen droogde, de zieken verpleegde, den verstootenen ten vader strekte. Dan drong er weer een lichtstraal door de duisternis. . . .

In de Buitenbezittingen bijna overal nooden, ziekten en gebrek, door de felle droogte der laatste maanden. In Maros voedingsschaarschte; aan de andere zijde van Makassar, te Gowa, een vorst die door de volksrampen bewogen wordt, naar middelen te zoeken om door irrigatie redding te brengen aan zijn volk. In Ambon leerde ik Christen-Radja's en Regenten kennen; in Banda zag ik een land in vollen achteruitgang en verval. Het Kajoe-poetih-eiland Boeroe werd door mij bezocht en slechts van verwaarloozing kan ik aldaar getuigen. Op Batjan, berucht door vroegere gruwelen, zag ik dat nog altijd de winzucht van sommigen den spot drijft met recht en humaniteit.

Na even den voet te hebben gezet op Borneo, in het imperium van de „Shell-Company”, ging het weer over Makassar naar Bali en Lombok. En aan die merkwaardige eilanden heb ik al mijn aandacht gewijd. Diep was ik ontroerd toen ik dat Lombok betrad, waar de droeve tragedie van den ondergang van een vorstenhuis werd afgespeeld. Een uitmuntend bestuur schenkt ons nu althans ten deele vergiffenis. En Bali, dat land van Hindoekunst, en van een volk dat zich wijdt aan den dienst der schoonheid; met zijn vorsten met absolute macht, met zijn kasten en soedra's maar ook zijn martelaressen, ook Bali deed mij uitroepen, wat als slotsom kan gelden mijner koloniale reis en van al de indrukken die zij bij mij opwekte:

„Er is daar ginds wat groots en edels te verrichten”.

Daar van dit boek een groot debiet verwacht wordt, richte men omgaande
zijne bestelling tot den Boekhandelaar

J. WALTMAN Jr., Delft,

bij wien dit werk voorradig is.

Gedurende de lustrumfeesten een
Zijkamer met frissche Slaapkamer,
 ook afzonderlijk, te huur.
 Adres: OUDE DELFT 42.

Dr. A. TOXAPEUS,
Markt 7.

REPETEEREN:

Analyse, Analytische meetkunde,
 Beschrijvende meetkunde, Mechanica.

Bierbrouwerij IJsfabriek

P

voorheen A. VAN BERCKEL & ZONN.

SPECIAAL

PILSENER BIER.

Met September TE HUUR:
groote gemeub. Zit- en Slaapkamer,
 voor twee Heeren.
 Adres HOUTTUINEN No. 15.

De Delftsche Stoomververij en
 Chemische Wasscherij

VAN

A. F. BOSMAN, Oude Delft 72,
 bericht dat hij zich tevens heeft ingericht tot het
**Fijn- en Glansstrijken van Boorden
 en Manchetten.**

UITSTOOMEN VAN WITTE VESTEN ENZ. ENZ.
 — Spoedige aflevering. —

Abonneert U op:

„SPORTKRONIEK”.

Weekblad voor Sport.

VERSCHIJNT DONDERDAGS.

Abonnementsprijs f 3,50 (bij vooruitbetaling).

Uitgever:

J. WALTMAN Jr. - Delft.